

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Drevo, ki se suši.

Tri prikazni v ljudskem življenju nas morajo navdati z žalostjo in skrbjo: Prvič se vedno bolj in bolj prazni kmečka zemlja, ker ni več dosti delovnih rok; drugič drvi vsa mladina v mesta in gleda samo za uradniškimi službami in tretjič se rodi v naši državi od leta do leta manj otrok. Kmečka produkcija se je zanemarjala in se z merodajnih strani ni varovala vsaj toliko, da bi dalo delo na kmetih vsaj pičel zaslužek. Potem je prišla svobodna šola, ki mladino odvajala od dela ter jo polni z idejami, ki se pri sedanjih razmerah ne morejo izpolniti, ki širi med ljudstvom kulturo vživanja ter izvablja iz ljudstva zadnji vinar za razkošje. In ker potem ni za vse službe, umira podjetnost in starši se bojijo otrok. Tako prihajajo prikazni v družinsko življenje, ki pričajo, da je to življenje postalo gnilo.

Število porodov tako pada, da mora ljudskega prijatelja obiti strah. Leta 1900 še se je v deželah, ki tvorijo sedanjo Avstrijo, rodilo 187.000 otrok, l. 1911 samo še 167.000. V vseh vojnih letih je bilo skupno 280.000 porodov manj, kakor se je pričakovalo. L. 1926 se je rodilo samo še 127.000 otrok. Na Dunaju je bilo l. 1900 51.700 otrok, l. 1928 samo še 19.700, to je 38 odstotkov v primeri z letom 1900. Število porodov najmočnejše pada v Avstriji. Na 1000 odraslih žensk je odpadlo l. 1927 v Avstriji 63, na Estonskem 65,5, v Nemčiji 65,7, v Angliji 65,8, v Švici 66,5, na Švedskem 67, v Belgiji 70,8, v Franciji 73,6, v Danski 76,7, na Češkoslovaškem 80,4, na Madžarskem 86,2, v Italiji 100,3, na Poljskem 115,6 in na Bolgarskem 136 otrok.

Nemško časopisje pravi k temu, da ako pojde tako naprej, ni več daleč čas in nemški narod bo zaostal za drugimi, ker ne bo imel tega, kar je vsakemu narodu najdražje, namreč otrok. Pred vojno so porodi najhujše pojemali v Franciji, sedaj pa se je padanje števila porodov ustavilo. In posledica tega je v Franciji ta, da morajo posestniki, ako nočejo puščati svojih polj neobdelanih, dobivati delovne moči iz Italije, Španske, Nizozemske, Češkoslovaške in Poljske.

Tako se drevo suši. Zakaj? Ni res, da bi ljudje ne mogli preživeti več otrok, ali ljudje ne znajo več gospodariti in štediti in zato jim primanjkuje na vse strani. In če bi mogla vlada dati vsakomur plačo dvornega svetnika, bo mestno ljudstvo jutri zadolženo kakor je danes. Ljudje so postali kakor otroci: kar vidijo, morajo imeti, in nihče se ne zna zadovoljiti z najpotrebnejšim, z malim. Kako potrebno bi bilo, če bi pred nakupom vsak dobro pretehtal, ali dotični predmet res potrebuje ali ne.

Z izumiranjem naroda je v stiku brezposelnost. Ko bi bilo dovolj dela, bi se mladi svet možil in ženil, tako pa se izven zakona vdaja razuzdanosti. Brezposelnost! Kako je mogoče, da je imel pred vojno delo vsak, ki je delati mogel in hotel? In ta armada brezposelnih se mora podpirati, ker živeti pač mora. Pri vsaki kupčiji in pri vsakem naročilu sta potrebna dva: eden, ki blago ponuja, in drugi, ki blago kupuje. Dalje je treba uvaževati, ali mora imeti kupec dotično blago ali ne. V slučaju, da mora imeti kupec blago, ki se mu ponuja, bo prodajalec lahko stavil cene. Ni pa treba, da bi človek imel n. pr. puško, ako je predraga. Drugih stvari, ki jih moramo imeti, kakor n. pr. kruh, je na svetu v toliki množini, da je nemogoče, da bi se postavljale neumestne cene. Vzemimo pa zgradbo domov; železi bi jih bilo, ali zidanje je predrago in tako pride, da se tisoč in tisoč ljudi ne upa pričeti gradbe svojega lastnega doma. Tako izostane delo, ki bi ga bilo treba

izvršiti. In ker se ljudje ne upajo graditi, so stanovanja dražja, kakor bi bila, ko bi jih bilo na izbiro. Draga stanovanja obremenjujejo družine, ki se morajo vsled tega na drugi strani zopet omejevati in nimajo denarja za razne nujne potrebščine. Stokrat bi bilo pri kmetu potrebno, da se popravi hiša ali streha. Pred vojno so se take male poprave izvršile lahko po domačih ljudeh, ki so jedli pri mizi in tudi niso bili predragi. Zdaj mora biti za vsako delo učen mojster; mojster ima polirja, ima pisarno, ima gospodične, ki znajo vse lepo napisati s strojem. Stari mojster je imel žuljave roke, umazano čepico, moder predpasnik, zdaj je mojster kavalir, dokler ne napove konkurza! V nekaterih mestih — menda je tako tudi v Celovcu — večina obrtnikov in trgovcev kar tako visi na pajčevini. O tem dosti jasno pričajo sodnijske poravnave in konkurzi. Stari gospodarji so stali v delavnici in delali sami. Šef je bil prvi in zadnji pri delu, mladi mojstri se vozijo z avtomobili v Italijo ali kamorkoli že, doma pa osobje dela ali ne dela, po osem ur na dan, dokler nikomur ni več treba delati, ko jih bo vse oskrbela podpora za brezposelne.

Potem pa se čudimo, da ni dela. In listi ugotavljajo, da ni dela, ker se je Avstrija razdelila, ker se nam je vzel trg, kamor se je prodajalo avstrijsko blago. Gotovo je razlog brezposelnosti tudi v tem, a glavni razlog je ta, da ljudje ne morejo biti zadovoljni z malim, da ljudje ne štedijo in preveč zapravljajo. Tudi Češkoslovaška je izgubila svoja tržišča, tudi ona se je odtrgala od drugih dežel stare Avstrije in zakaj je tam denar poceni? Ker ljudstvo štedi, ker je trgovinska bilanca aktivna, ker se tam ni lahkomišelnost uničil ves denar, kakor pri nas po vojni. Smešno je, če se nekateri tolažijo radi brezposelnosti s tem, da je bilo za letom 1914 tako malo otrok in da zanprej ne bo toliko delavcev na ponudbo. Na Dunaju n. pr. se je v letih 1909 do 1914 rodilo 239.000 otrok, v letih 1915 do 1920 pa samo 155.000. Na sedanjem avstrijskem ozemlju se je rodilo leta 1924 152.000 otrok, l. 1915 119.000, l. 1916 celo samo 93.000! Tako se računa, da je bilo lani 20.000 delovnih sil manj na razpolago, kakor bi jih bilo, če bi se število otrok tako ne zmanjšalo. Torej od tega se pričakuje, da se zniža število brezposelnih. Kmalu bo manj delovnih ljudi in potem jih bo gotovo manj brez dela. Morebiti je pa račun napačen. Ko bo manj ljudi, bo še več polja neobdelanega, se bo v obrti še manj delalo in tovarne bodo še manj zaslužile, država pa se bo pogrezala vedno globje.

Zakon proti terorju.

Niso odnehale meščanske stranke prej, preden parlament z večino glasov ni sprejel zakona proti nasilju. Zakonski predlog je bil v razpravi dobrih 6 mesecev in zimsko zasedanje parlamenta se je moralo ravno vsled tega dvakrat podaljšati. Posebni pododbor ni imel uspeha in šele zveznemu kanclerju dr. Schöberu se je posrečilo, da je zakon dozorel s posrečnim kompromisom med obema največjima strankama v državi. Da pri razpravah v odboru in narodni skupščini ni manjkalo burnih nastopov in krika, je pri položaju pač umljivo.

Novi zakon primaša varstvo za vse strokovne organizacije; varstvo pred nasiljem vsem, ki hočejo delati, varstvo proti zlorabam pritiskanja plač navzdol in obenem prepoved odtegovanja pri zaslužku za razne strokovne in društvene potrebe, kar so doslej delali delodajalci.

Zelo nerada in težko se je soc. dem. vživel v dejstvo, da se po načelu svobode in pravičnosti ne more nikogar siliti, da pripada rav-

no gotovim strokovnim organizacijam. Nesocijaldemokratske strokovne organizacije dobijo po novem zakonu enakopravnost s socijaldemokratskimi, kar se jim je sedaj odrekalo. To pomenja zelo važen korak naprej v našem strokovnem gibanju. Krščanski socijalci, pa tudi socijaldemokrati ne bodo mogli poslej biti enostavno vrženi na cesto, kar se je doslej pogosto dogajalo. Socijalistične strokovne organizacije zanprej ne vživajo izključne zakonitosti. Priznane in enakopravne so jim nesocijalistične strokovne organizacije — stvar, ki je pravzaprav razumljiva sama po sebi, ako je res, da živimo v demokratični dobi. Odslej bo veljalo, da je taka skupna pogodba neveljavna, ki določa, da smejo v kakem obratu biti zaposleni le organiziranci ene strokovne organizacije. Za morebitna nesoglasja je postavljen poseben razsodiščni urad.

Delavske posredovalnice morajo sprejemati v evidenco vse brezposelne delavce in naj pripadajo katerikoli strokovni organizaciji. Prav tako delodajalec pri prevzemu delavstva ne sme staviti kot pogoj, da so delavci organizirani v eni določeni strokovni organizaciji.

V drugem delu je najvažnejša določba o varstvu proti prenizkim plačam. Novi zakon določa, da vsaka skupna pogodba velja za vse delavstvo dotičnega podjetja — tudi za neorganizirano delavstvo. Tako bo preprečeno, da bi delodajalci izrabljali delavca. Delodajalec ne sme neorganiziranega delavca slabše plačati, kakor organiziranega, s katerim se je pogodil potom kolektivne pogodbe. Lahko bi se pa zgodilo, da bi podjetnik napravil dve kolektivni pogodbi, eno z manjšino, drugo z večino, vsako od druge ločeno. Za ta slučaj pa velja določba, da ostane v veljavi ona pogodba, ki je ugodnejša za delavstvo.

Vredno je tudi omeniti, da novi zakon prepoveduje podjetniku, odtegovati delavstvu pri plačah zneske za strokovne ali društvene namene. Izvzeti so le prispevki za podpore delavstvu, ki je zaposleno v podjetju, oziroma za njihove družine. Postavljene so stroge določbe in kazni na vse tiste, ki bi skušali kršiti zborovalno svobodo drugače mislečega delavstva ali preprečiti njihove manifestacije in obhode.

Novi zakon bo celotno delavstvo brez ozira na kulturno pripadnost lahko mirno sprejelo, ker nudi pravzaprav mnogo dragocenih svoboščin delavstvu.

DOMAČE NOVICE

Manjšinsko. Na Češkoslovaškem so se združili zastopniki vseh manjšinskih strank in predložili skupen predlog za ustvaritev odbora za narodne manjšine. Ta odbor naj bi izposloval parlamentarno rešitev manjšinskega vprašanja. Vtemelju se naglašja, da je rešitev narodnega vprašanja temelj notranjega miru češkoslovaške države. Brezdvomno je, da do sedaj o rešitvi narodnega vprašanja ni moglo biti govora. Zapostavljanje narodnih manjšin v jezikovnih vprašanjih je na dnevnem redu. Skrajšnja razdelitev in podražavljanje gozdov povzročata narodnim manjšinam težke skrbi. Češkoslovaško šolstvo se bohotno razvija dalje v škodo manjšinskemu. Vsi ti zakoniti in upravni ukrepi bodo stalne prilike za zapostavljanje narodnih manjšin, če njihovo vprašanje ne bo rešeno v načelu. Nadalje se povdarjajo v predlogu izjave predsednika Masaryka, da vprašanje jezika in narodnosti nista vprašanji prestežja, temveč vprašanji upravne praktične potrebe. Narodne manjšine pa žal nimajo zakonitih jamstev, da se bo to načelo tudi v resnici izvedlo. V interesu države je, da se ne ogiba

rešitve spornih narodnih vprašanj ter ustanovi predlagani obhod, ki bi omogočil neposredni sporazum med narodi.

Carinsko premirje. Po pettedenskih pogajanjih je bila v Ženevi zaključena carinska konferenca. Uspeh je samo delen, ker dogovorov niso podpisale vse države. Najvažnejša določba dogovora se tiče neodpovedljivosti obstoječih trgovinskih pogodb do 1. aprila 1931, ki se potem po sebi podaljša od 6 do 6 mesecev. Pogodba je stopila v veljavo že 1. t. m. S to pogodbo je v glavnem onemogočeno, da bi kaka država podpisnica proti volji druge pogodbene države zvišala pogodbene carine, do čim za zvišanje avtonomnih carin ni ovir; dogovor le določa, da mora država zvišanje avtonomnih carin objaviti najmanj 20 dni pred uveljavljanjem, nakar imajo druge interesirane države tekom 2 mesecev pravico zahtevati pogajanja. Ker imajo evropske države večinoma pogodbeno vezane carine, velja za znaten del evropskih carin nekako premirje. Drugi važni uspeh predstavlja obsežen zapisnik o programu za nadaljna pogajanja. Ti protokoli govorijo o tem, kako bi se dala trgovina poenostaviti in olajšati. Uspeh konference ni zadovoljiv, vendar pa pomeni začetek akcije za gospodarsko zблиžanje držav. Konferenca je pokazala, da dobrih idej, ki so na potu uresničenja, vendar ni mogoče povsem ubiti, kakaj nobena država si ne upa prevzeti moralne odgovornosti in sovražstvo povzročitelja neuspeha.

Politične vesti. Nemško vlado je sestavil dr. Brüning iz meščanskih strank. Parlamentu se je predstavila 1. t. m. V notranjem hoče vlada štediti, pomagati obrtniškem srednjemu stanu in kmetijstvu. V strahu pred razpustom parlamenta je dobila vlada zaupnico s 66 glasovi večine. — Jan Pilsudski je vrnil mandat za sestavo nove poljske vlade, ker razgovori s strankami niso imeli uspeha. Sledil mu je polkovnik Slavek. Njegova vlada je izrazito bojna vlada in je sestavljena iz članov Bartlove vlade, a brez Bartla. Parlament je medtem odšel na velikonočne počitnice in se najbrž ne bo več sestal, ker ga bo Slavek razpustil in razpisal nove volitve. Kaj pride po volitvah, je še negotovo. — V Londonu se vršijo angleško-egiptska pogajanja za sklenitev prijateljske pogodbe. Razgovori obsegajo izpraznitev Egipta po angleški vojski, podporo pri sprejemu Egipta v Društvo narodov, skupno zunanjo politiko itd. — Boljševiki so zopet nekoliko popustili. Prenehali so s preganjanjem brezpravnega prebivalstva (nekomunistov). Z novo naredbo dobiva veliko število prebivalstva v mestih znova pravico do omejenega nakupa hrane, do zdravniške pomoči, do graditve hiš in za pošiljanje otrok v državne šole. Vse pravice sovjetskih državljanov pa dobe oni člani rodbin, ki sami sebe vzdržujejo od 18. leta dalje. Od nove uredbe bodo predvsem imeli dobiček bivši carski urad-

niki, kulaki in vsi, ki so se kot brezpravni potikali po mestih in bili izganjani na deželo. — Gandhi nadaljuje s svojimi pristaši pot proti morju, kjer se na obsežnih poljih prideluje sol. Tam misli pridobivati sol navzlic angleškemu monopolnemu zakonu in tako v podobi pokazati gospodarsko neodvisnost Indije od Angleške. Pobratil se je tudi s takozvanimi „nedotakljivimi“, ki se smatrajo za najnižja bitja na svetu in žive izven selišč v gozdovih ali v gorah v neizrečni bedi in zapuščenosti. „Nedotakljivi“ se bodo pridružili pasivnemu odporu. Teh ljudi se nihče ne sme dotakniti, da se ne omažejuje. Ker se vrši pohod doslej še brez krvoprelitja, angleške oblasti še niso nastopile proti Gandhiju. Gotovo pa ga bodo vtaknile v ječo, ko jim postane bolj nevaren in ko se pasivni odpor še bolj razširi.

POLITIČNI PREGLED

Članom „Goriške Mohorjeve družbe“! O Veliki noči zaključimo nabiranje udov za letošnje leto. Udnina za Avstrijo 4 S. Plačati se more v upravi našega lista ali poslati po pošto „Koroškega Slovence“ z označbo „Goriška Mohorjeva družba“. V tem slučaju je poslati 4 S 10 g. Goriška Mohorjeva družba izda letos naslednje knjige „Koledar za leto 1931“, „Delavci“, ljudska povest, spisal Slavko Savinšek, „Zgodovina naše dežele“ (zgodovina Goriške, Trsta in Istre), I. del, spisal prof. Rado Bednarik, „Življenje Jezusovo po svetih evangelijih“, spisal dr. Josip Ličan. Za doplačilo 3 S se dobi še cerkvena pesmarica, II. del, „Gospodovi dnevi“.

Drobne koroške novice. Po odredbi deželnega glavarja imajo prispevati za regulacijo Drave za leto 1929 občine: Loga vas 592 S, Dobrla vas 1576, Bistrica v Rožu 533, Borovlje 539, Galicija 472, Grabštanj 1344, Št. Jakob v Rožu 1258, Škocijan 600, Kotmara vas 635, Vajškra 1107, Ledince 565, Lipa ob Vrbi 497, Bilčovs 426, Šmarjeta v Rožu 412, Marija na Zili 695, Žihpolje 564, Medgorje 422, Zg. Vesca 198, Rožek 313, Rikarja vas 866, Tinje 430, Medborovnica 210, Velikovec 431, Beljak 1195, Važenberg 1710, Svetna vas 342 in Vernberg 797 S. Istotoliko morajo prispevati občine za letošnje leto. — Birne in vizitacije v letošnjem letu: 23. aprila v Škocijanu, 11. maja v Mariji na Zili, 20. maja v Gorenčah in Vovbrah, 21. maja v Št. Janžu v Rožu in Kapli, 29. maja v Celovcu, 31. maja v Podkrnosu, 2. junija v Skočidolu, 8. in 9. junija v Celovcu, 14. junija na Obirskem. — „Fr. Stimmen“ napadajo gostilničarja Pippana v Vrbi, ker je dal svoje prostore na razpolago slovenskim pevcem za pevsko prireditve. Prireditve je bila namenjena okoliškim Slovencem. List pravi: „Taki iredentistični propagandni nastopi bi se lahko onemogočili na ta način, da se jim kratkomalo ne

da prostorov za prireditve.“ Slovenske pevce imenuje agitatorje. Priporočamo Jugoslovonom, da se poslužijo tega nemškega recepta! — Tretji tečaj za molznike se konča 17. maja, nakar se prične 19. maja na Tanzenbergu in Št. Štefanu pri Brežah četrti tečaj. Tečaj traja 6 mesecev in se sprejmejo kmečki sinovi in delavci na kmetih, ki so dopolnili 16. leto. Za stanovanje in hrano je treba prispevati na mesec 50 S. Prijaviti se je pri deželnem kulturnem svetu do 10. maja 1930. — Deželna vlada razglašala, da je zvišala preskrbovalnino v deželnih bolnicah. Od 1. aprila dalje je treba plačati za osebo in dan v tretjem razredu v Celovcu 6 S, v Beljaku in Wolfsbergu 5,50, v drugem razredu pa 9 S. — V tednu pred 29. marcom se je znižalo število podpiranih brezposelnih na Koroškem za 1289 na 8088. — Gojenec obrtne šole v Celovcu, Iill, se je 2. t. m. vrgel pod brzovlak. Lokomotiva mu je razbila lobanjo in je bil na mestu mrtev. — Enodneveni tečaj o perutinarstvu se vrši 11. aprila pri Hoprijanu v Velikovcu in 14. aprila v gospodinjški šoli pri Celovcu. — Upokojena sta bila nadučitelj Julij Bohata v Grebinju in učiteljica Ana Gražar v Grabštanju. — Pretekli ponedeljek je bila na Dunaju deputacija 8 oseb, ki je predala nemško-koroške zahteve k desetletnici plebiscita. — Razpisane so sledeče trafike: Miklavčevo, Podgrad, Starče, Žvabek in Male Čape v grabštanski občini. Prošnje je vložiti do 16. aprila pri deželni finančni direkciji v Celovcu. — Dne 31. marca je pogorel v Velikih Goricah pri Škofjem dvoru Kordažev skeden z vsemi stroji in vso krmo in Habihovo gospodarsko in stanovanjsko poslopje z vsem inventarjem. Rešiti se je dala samo živina. — Zadnji dan preteklega meseca je pogorela v Tinjah Morakova koča. Hiša je bila lesena in je tvorila stalno nevarnost za sosedna poslopja. Prebivalci so se komaj rešili. — Dne 3. t. m. so v Libeličah pogorela 3 stanovanjska in 3 gospodarska poslopja. Zgorelo je poleg tega še 17 svinj, 10 kokoši, vse žito, stroji in krma. Škoda znaša 100.000 S, zavarovalnina pa samo 34.000 S. — V Velikovcu se je naselil nov odvetnik dr. Aleksander Raunicher.

Velinja vas. (Še nekaj o pustu.) K prejšnjim dopisom bi imeli še dodatno nekaj poročati. Pri nas je navada, da mora ženin odkupiti nevesto nevestinim sosedom, namreč fantom, kadar pridejo po njeno balo. Odkupnina se ravna po nevestinem bogastvu. Tako se je pripetilo na Muškovi, da se fantje z ženinom niso mogli sporazumeti. Ženin tega denarja ni hotel obdržati zase in ga je poslal velinjski cerkvi. Hvala mu! Fantje so se sprva nekoliko muzali, ko pa so videli, da bo denar porabljen za dobro stvar, so se s tem načinom sprijaznili. Saj se je to porabilo za lepoto hiše božje, oziroma za popravilo zida okoli pokopališča. Drugo ženitovanje je bilo pri Goričniku v Spodnji Vesci. Tudi tam

PODLISTEK

Kovač Franc:

Zadnji čarovniški proces na Važenbergu.

(Nadaljevanje.)

Med enakimi ceremonijami kot zadnjič je asesor bral zapisnik zadnje obravnave, pisar je vrtil med prsti gosje pero, ga pomakal v tintnik, pričakujoč, kdaj da začne nadaljevati zapisnik.

„Vidiš torej, sodil sem te milostno in ljudomilo, natančno kakor zaukazuje cesarska postava,“ začne slovesno doktor Tschabuschnig; „niti eno minuto te nisem pustil dalje mučiti kot zaukazuje torturni red. Pravica nad vse. Zato upam, da si se spametoval in priznaš svoj zločin. Ako še tajiš, imamo še druge pripomočke, ki te prav gotovo prisilijo do priznanja, n. primer kozje molitvice so tako sredstvo, kateremu se nobeden, še tako trdovraten zločinec ne more ustavljati. Torej pozivljam te zadnjič, ali hočeš priznati resnico?“

„Gospodje sodniki, vse hočem priznati,“ odgovori resignirano Peter Enci, „celo mojo krivdo hočem priznati in nič več tajiti in na moje besede hočem živeti ali umreti.“

Strogi obraz panrihtarju se razjasni kot v zmagoslavju. Njegova praksa, dovesti obsojenca do priznanja, je nezmotljiva. Ni še nikogar imel pred seboj, katerega ne bi mogel prisiliti do izpovedi resnice.

„Torej vendar enkrat! Post tot discrimina-

rerum! Natančno nam vse povej in ti, pisar, piši vse, kar obtoženec izpove!“

In Peter Enci je začel pripovedovati povest, izmišljeno priznanje, podobno kakor jo je že pripovedovalo obtoženecv sto in sto, z večjimi ali manjšimi izpremembami.

„Torej priznaš, da si se zapisal vragu, delal točo in začaral živino?“

„Vse priznam in ničesar nočem utajiti.“

„Povej nam natančno, kdaj si se zapisal vragu, kolikokrat si delal točo, kje, v družbi katerega?“ izprašuje preiskovalni sodnik.

„Pred tremi leti je bilo,“ začne Peter izmišljajoč; „doma v Rakolah, okrog binkošti, ko sem zvečer v hlevu krmil živino, zapazim pred hlevnimi durmi majhnega moža v zeleni obleki — bil je sovražnik človeškega rodu. Stopil je k meni in me prijazno vprašal, če potrebujem kaj denarja.“

„Denarja ni nikoli preveč,“ odgovorim.

Nato vrag šepetajoče prijazno:

„Glej, denarja ti dam, kolikor hočeš, samo z dušo in telesom se mi moraš zapisati, zatajiti sveto Trojico in Mater božjo ter služiti samo meni. In jaz ti nudim vse sladkosti in ugodnosti življenja.“

Nato sem s krvjo podpisal pogodbo in vrag mi je dal skrivnostno znamenje.“

„Vedno ista povest, kako sovražnik človeškega rodu na zvit način preslepi malovernega,“ pripomni učeno panrihtar. „Nadaljuj, kje, kdaj in kako si napravil točo!“

„Pri tisti mlakuži, Hungérlaknu pri Velikovcu smo se zbrali in dvignili v zrak, odleteli

proti Jadovcam, odtod nad Obir, kjer smo kuhali sneg in točo, katero smo spravili v vreče in vsuli čez Železno Kaplo.“

„Torej nisi bil sam, kdo je bil še udeležen pri tej hudobiji? Kdo so complices?“ poizveduje cesarski sodnik, pozorno poslušajoč.

Spoznal je Enci, da se je zarekel, ko je govoril, da jih je bilo več. A besedo, izrečeno je pograbil panrihtar. Obmolknil je in ni vedel, kaj da naj odgovori. Cesarski sodnik si je mislil, da obtoženec hoče zopet tajiti in je žugal z novimi mukami.

„Kakor se vidi, smo ti še vse premalo izgnali tvojo trdovratnost. Takoj povej, kateri so bili še complices ali pa...“ in pomenljivo namigne na Engelberta, ki je bil, zlobno rečeč se, takoj pripravljen, da izvrši panrihtarjeve ukaze.

V zadregi in hipni onemoglosti je naglo in nepremišljeno imenoval par sosedov in malo iz maščevalnosti one tri sopisce v Gospi sveti, Lušina, Dreierja in Kucherja, ki so proti svojemu prepričanju, iz strahu pred torturo v obtožnici se podpisali zoper Encija.

Imena je pisar skrbno zabeležil. Panrihtar se je čudil, da je toliko sokrivcev, katere bo tudi treba zapreti in prisiliti k priznanju. In ti bodo navedli druge. Ves svet je v zvezi z vragom. Mislil je, to pogreho moram zatreti s silo, najsi procesi trajajo leta dolgo — jih bo pač treba malo skrajšati in Engelbertu prepustiti malo bolj obširen delokrog. In on ima še toliko priložnosti, da kot cesarski sodnik pokaže svoje sijajne juristične zmožnosti.

dež in s svojimi tisoči drevesi onemogoči poplavo. Z gozdi gosto porastla dežela nikdar ne more biti naenkrat poplavljen. Gozd vsesava vodo. Saj menda večja breza popije v enem dnevu več sto litrov vode. Zemlja z majhom poraščena jo shranjuje. Tako se nikakor ne more v par dneh strniti vodovje v divji potok, ki poplavlja in ruši. — Previdnost je postavila gozdove tudi kot branike, žive branike. In kaj je storil moderni francoski človek iz teh gozdov? Gozdove je posekal in les skušal vnovčiti. Že kakih trideset let sem je v južni Franciji razsajala električna žaga, ki je neusmiljeno pobrila obličje zemlje. Vse, kar je prištedila, prihranila in privzgojila stara doba, je uničil dobičarski duh modernega človeka. Prej so ljudje delali celo življenje, da so si kaj pridelali. Danes pa mladi hočejo takoj uživati in jim za bodočnost prav ni mar! Menili so ljudje naše dobe, da so gozdovi samo za nje in za njimi naj pride veseljni potop. In v zadnjih tednih je res prihrumel. In morda pride še večkrat, zakaj gozd raste trideset in štirideset let. In tvornice gozdov ne bodo znale postavljati. Samo ena je za to tvornica: veličastna tvornica božje narave. Gotovo je tudi gospodarski položaj francoskega kmeta slab. In da bi se kmet rešil dolgov in zarubitve, podira gozdove in prodaja zemljo. Kaj hasnejo vsi koristni nauki in ne-sebične besede, če pa današnji gospodarski ustroj držav kmetijsko ljudstvo naravnost tira v propast. In če današnji gospodar sam s svojim mišljenjem to svojo rakovo pot samo pospešuje. Uničil je svoj gozd gospodar v južni Franciji. In gozd se je maščeval, strašno maščeval: današnja škoda po poplavih daleko presega izkupiček iz lesa. Tudi pri nas se seka in seka. Še nekaj let in že bo površina naših gora posekanica in ne več gozd. Če Amerikanec poseka drevo, z dinamitom izruje zaostali štor iz zemlje, samo, da more na njegovo mesto vsaditi novo, svežo mladiko. To je vsaj kos pametnega gospodarstva. — Delajmo tudi mi v smislu narave! Učimo se iz strašne povodnji v južni Franciji! Zemlja, ta velika prijateljica vseh onih, ki jo spoštujejo in razumejo, postane strah in trepet vsem onim, ki hočejo iz nje izsiliti le denar, ki jo le izrabljajo in pozablajo, da stoji narava pod božjim varstvom.

Kosir „Flugs“ (patent) prekaša vse prednosti dosedanjih sistemov za pritrjevanje kos, ker „Flugs“ je neverjetno priproste konstrukcije (brez osovražene obročja) in se da lahko pritrčiti. Omogoča takojšnjo nepremakljivo pritrčitev kose na vsako poljubno stran in sklopljenje kose po uporabi ob kosišču ter je tako odstranjena vsaka nevarnost. Kosa s „Flugs“-kosirjem, kratko „Flugs-kosa“ je narejena iz prvovrstnega jekla (tovarna za kose Styria, Dunaj) in je vsled njene nizke cene in neprekosljive priročnosti kosa bodočnosti. O „Flugs-kosi“ je na razpolago mnogo priporočil kmetijskih korporacij, šol in kmetov. Poljedelska visoka šola na Dunaju je „Flugs-koso“ že ocenila in priporočila. 66

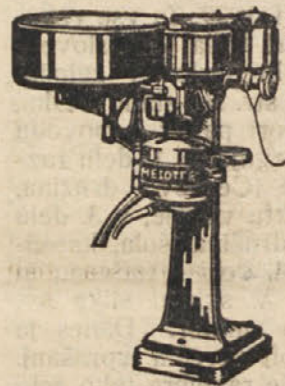
Kaj naj jemo? Zmirom se je pravilo, da je človek na deželi zdrav, da tam živi v solncu in zraku in da mu kruha ne manjka. Morebiti po vojni boli kakor pred njo opazujemo, da so mestni otroci dosti bolj rejeni, boljše zrastle, bolj zdravi nego otroci na deželi. Morebiti je eden razlogov te prikazni ta, da so starši v mestih bolj poučeni o zdravstvenih načelih, vkolikor se tičejo prehrane. Da je človek zdrav, da otrok raste in se lepo razvije, ne potrebuje drage pečenke. Hrana je tem več vredna in tečnejša, čim manj se izpostavlja vročini. Zato vemo, da bomo tem zdravejši, čim več jemo surovih jestvin. Sveže sadje, sveže sočivje in solata naj bodo na vsaki mizi. Ljudje zlasti v mestih jedo vse preveč mesa, morebiti tudi preveč kruha, četudi vemo, da je črni kruh naravnost za človeka pripravljen glavno živilo. V juho naj bi ljudje ne davali tolikokrat riž, ki pride olupljen v trgovino in raditega ne vsebuje več vitaminov. Naj se v juho daje sočivja. V poletju bi se moralo na mizo dajati raznih sadežev: jagod, črnic i. dr. Človek naj je petkrat toliko krompirja, sočivja in sadja, kakor druge hrane. Potem učenjaki zahtevajo, naj se rabi manj soli, kakor je bilo do zdaj običajno. Za človeka menda zadostuje tri grame soli na dan, to je silno malo. Zdravniki so zelo začeli zdraviti jetiko s tem, da bolniku odtegujejo čimveč soli. Poper in paprika škodujeta, juhi se naj

daje okus z znanimi zelišči: peteržiljem, z majaronom belim klobasam. Potem zdravniki tudi pravijo, naj človek je v dnevu samo trikrat, ker želodec potrebuje pet ur, da se izprazni, in dokler so vnjem še stare jestvine, naj se vanj ne trpa novih. O mleku in jajcih pravijo zdravniki, da jih je narava namenila za dobo življenja, ko človek močno raste. Odrastlemu pa se ne priporočajo in če te stvari zavživamo, naj jih jemo sirove.

Drobne vesti. Ruski sovjeti so prišli do prepričanja, da je sežiganje svetih podob z gospodarskega stališča brez smisla in brez koristi. Zaplenjene sv. podobe naj se pošiljajo znanprej v Moskvo, odkoder jih bodo prodajali v inozemstvo. — V Rusiji je bilo, odkar vladajo boljševiki, umorjenih 19 oseb iz vladarske rodbine, 31 škofov, 3906 duhovnikov, 1962 redovnikov, 3447 sester, 34.585 izobražencev, 75.900 uradnikov, 65.089 trgovcev, 258.900 nameščencev, 56.340 častnikov, 268.000 vojakov, 196.000 delavcev in 890.000 kmetov; skupaj 1.854.000 oseb. — Ostale države: President Masaryk je dobil dne 7. marca, na dan 80letnice rojstva, na tisoče telegramov in 30.000 voščilnih pisem. — Dunaj razsvetljuje 23.255 električnih in 18.097 plinovitih svetilk. — V Hallu je zdravnikova soproga Terezija s sekiro pobila svojega soproga dr. Hansa Peterka in se potem sama ustrelila. — Nameščeneec pri deželni žandamerijski komandi na Dunaju, Bela Horvat, je dvignil 46.041 S uradnega denarja in neznano kam izginil. Vsled tega orožniki 1. t. m. niso dobili plače. — Zvezni kancler dr. Schober je zadnji čas ob 8. zjutraj pogledal v vse pisarne svojega oddelka. Vsem uradni-

kom, ki niso bili pravočasno v uradu, je pustil na mizi posetnice. Gotovo se višjim uradnikom v ministrstvih treba držati uradnih ur, ker jih je v mali republiki več nego v stari veliki Avstriji in nimajo kaj delati. Kadar pa se gre za povišanje plač, so prvi zraven. — Japonska: V mestu Komatsumachi je požar uničil 700 poslopj. Pri gašenju je bil 1 gasilec ubit, 3 pa ranjeni. Škode je 100.000 šterlingov. — Neki brod, ki je vozil 300 potnikov iz Vakamatsuja v Tobato, se je na poti prevrnil. Utonilo je nad 100 oseb. — Amerika: V jetnišnici v Jefferson City se je uprlo 500 kaznjencev, ki zahtevajo boljšo hrano in boljše postopanje. Pri borbi med narodno milico in uporniki je bilo več kaznjencev ranjenih in ubitih. — Pri iskanju petroleja pri Oklahomi so naletehi na nov vrelec, ki bruha s tako silo, da je vsa okolica na več kilometrov daleč poplavljen s petrolejem. Zaradi nevarnosti se morali v vsem okrožju pogasiti vse ognje, da preprečijo izbruh požara, ki bi imel nedogledne posledice. — Jugoslavija: Na dražbi koč divjadi v Ljubljani so se prodajale kože kune zlatice po 980—1130 Din., kune belice 800 do 900, kune belice glave 1000, ververice zimske 4, lisice gorske glave 700, jazbeca 52—78, dihurja 150—185, podlasice bele 50—56, podlasice rujave 7—8, mačke domače 10, mačke divje 160—170, vidre 850—900, volkov 240 do 260, srne 15, zajca domačega 2,80, zajca divjega 15,50—16,50, polha in krta 2—3 Din. — 23. marca se je vozilo 26 oseb v motornem čolnu po Ohridskem jezeru. Med viharjem in ker je bil čoln preobremenjen, je odpovedal motor. Izletniki so poskakali v morje, a je doseglo obalo samo 15 oseb, 11 pa jih je utonilo, med njimi 2 konzula.

NOVI MODEL

originalnega

Melotte - jevega posnemalnika

pripraven za ročni in motorni pogon.

Neprekosljiv na konstrukciji in trpežnosti! Neslišen tek!

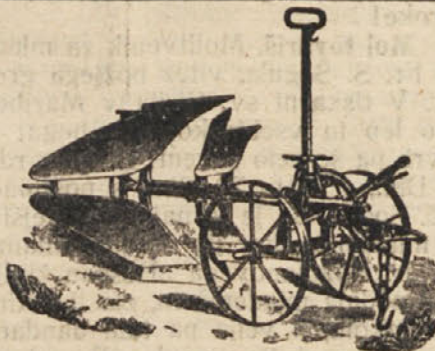
Originalno Melotte-jevo

brabantsko oralo

Najboljše oralo orodje sedanjosti.

Ugodna plačila na obroke.

Coniki zastonj.

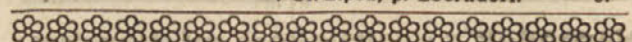

MELOTTE-WERKE, WIEN, IV., MAYERHOF G. 16

Zastopnik: Valentin Lassnig, poseb. nik, Nova Vas, P. Föderlach.

Proda se

ali pa da v našem kajza, ki obstoji iz zidane hiše, obokanega hleva in kleti. Rediti se more ena krava. Prav posebno je primerna za rokodelca. Hiša je v Breznici 3 v St. Lipsu, p. Eberndorf. 57

Slovenska čitalnica v Glinjah

priredi

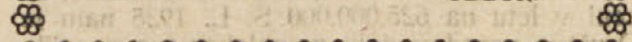
na velikonočni pondeljek, to je 21. aprila ob 3. uri popoldne

veseloigro v 4 dejanjih

„Veseli vojaki“

in sicer v svoji dvorani pri Cingelcu na Trati.

Vse, ki ljubijo pošteno zabavo, iskreno vabi ODBOR.

Velika razprodaja klobukov

najcenejša odprodaja izredno velike zaloge, dobre brezhibne kakovosti pri klobučarju Schlichtinger-ju v Celovcu, Wienergasse št. 4

- dobri modni klobuki od S 5.—
- klobuki z vrvice . . . S 6.—
- Aussee-klobuki . . . S 8.—
- Zametasti klobuki . . . S 10.—

dalje srajce za gospode, spodnje hlače, kratke nogavice, čevlje, kravate, pulobre po čudežno nizkih cenah.

Moški ovratniki iz finega pralnega blaga, reklamna cena 25 grošev.

Govorimo slovenski!

64

Večji posestnik-gostilničar išče

za podporo gospodinje dobro, pridno, zanesljivo in

izobraženo dekle

iz dobre hiše z dežele, ki se razume na gospodinjstvo in dobro kuho in bi po potrebi servirala tudi gospodi. Ponudbe pod „Pomoč gospodinje“ na upravo lista.

Cena prodaja

po še nikdar doseženih cenah

konfekcije, perila, dolgih in kratkih nogavic odev, kril, predpasnikov, čevljev dobre kakovosti brezhibna roba, n. pr.

- ženski plašči . . . od S 20.—
- ženske obleke . . . S 4.—
- ženske bluze . . . S 1-50
- telovniki . . . S 4.—
- ženske srajce . . . S 2.—
- moške hlače . . . S 6.—
- otroške obleke . . . S 8.—
- blago za obleke . . . S 4.—
- ženski čevlji . . . S 10.—
- moški čevlji . . . S 18.—

samo v modni trgovini Schlichtinger, Celovec, Wienergasse 4.

Govorimo slovenski!

65

Inserirajte v Koroškem Slovencu!